

Talousarvioesitys

2026

Mikkelin seudun ympäristölautakunta

MIKKELI

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Perustehtävä	3
Palvelusuunnitelma	3
Strategiakortit	6
Tunnusluvut	8
Talous.....	8
Henkilöstösuunnitelma	9

Johdanto

Mikkelin kaupunginhallitus on kokouksessaan 9.6.2025 (§ 226) vahvistanut kaupungin palvelualueille talousarvion 2026 valmistelun lähtökohdaksi talousarvioraamin. Tasausmaksun muutosvaikutukset huomioituna, ympäristölautakunnalle talousarvion valmistelun lähtökohdaksi esitetty talousarvioraami on seuraava: tuotot 1 185 000 euroa, kulut 2 636 000 euroa ja toimintakate -1 451 000 euroa.

Mikkelin kaupungin vuoden 2024 tulos oli 131,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen, johtuen Etelä-Savon Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynnistä. Tällä katettiin aikaisempina vuosina kertyneet taseen alijäämät, ja vältyttiin viimeisellä hetkellä kuntalain mukaisen arviointimenettelyn (kriisikuntamenettely) käynnistymiseltä. Toimenpide helpottaa tuntuvasti tulevia vuosia, mutta ei yksinään ratkaise vuosittaisen käyttötalouden tulojen ja menojen epäsuhtaa. Jatkossakin on ensiarvoisen tärkeää pitää kiinni aiemmin toteutetuista sekä päätetyistä talouden tasapainottamisen toimenpiteiden toteuttamisesta.

Mikkelin kaupungin talousarvioraami 2026 osoittaa noin -145 miljoonan euron toimintakatetta. Raamivaiheeseen perustuva alustava tilikauden 2026 tulos muodostuu talousarvioraamin osoittaman toimintakatteen ja raamin laatimishetken muiden ennakoitujen talousnäkymien mukaan 374 000 euroa ylijäämäiseksi. Raamivalmisteluvaiheessa ja kesäkuun näkymän mukaisessa tilanteessa olemme juuri ja juuri plussan puolella vuoden 2026 talousarviovalmistelussa, ja siitä on pidettävä kiinni. Alijäämäistä talousarviota ei voitane loppuvuodesta hyväksyä, ellei siihen ilmene jotain ulkoisia, yllättäviä ja Mikkelin kaupungista itsestään riippumattomia perusteita.

Kaikki aikaisempien vuosien sopeuttamis- ja tasapainotusohjelmissa päätetyt säästötoimenpiteet tulee huomioida talousarviovalmistelussa.

Ympäristölautakunnan talousarvio esitys vuodelle 2026:

Toimintatulot	1 185 000 euroa
Toimintakulut	- 2 618 300 euroa
Toimintakate	- 1 433 200 euroa

Sisäisten erien muutosten takia lautakunnan esityksessä toimintakulut ja -kate poikkeavat hieman kaupunginhallituksen 9.6.2025 (§ 226) vahvistamasta ympäristöpalvelujen talousarvioraamista.

Toimintatulot ja -kulut ovat valtuuston nähdessä sitovia määrärahoja.

Ympäristöpalveluissa ei ole suunniteltu vuodelle 2026 ulkopuolisella rahoituksella toteutettavia projekteja.

Perustehtävä

Mikkelin seudun ympäristölautakunta ja sen alaisuudessa toimiva Mikkelin seudun ympäristöpalvelut -yksikkö vastaa kuntatason ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä Mikkelissä, Hirvensalmella, Kangasniemellä ja Mäntyharjussa. Palveluja tuotetaan ensisijaisesti ympäristöpalvelujen toimintaa säätelevien lakien ja asetusten mukaisesti. Lisäksi resurssien puitteissa toteutetaan erilaisia selvityksiä vuorotellen toimialueen eri kuntien alueella. Tavoitteena on antaa palvelut samantasoisina koko toiminta-alueella ympäristöpalvelusopimuksen mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Yksityiskohtaiset ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun toiminnan tavoitteet vuodelle 2026 kirjataan valvontasuunnitelmiin, jotka seudullinen lautakunta hyväksyy joulukuussa pidettävässä seudullisessa ympäristölautakunnassa. Valvontasuunnitelmissa huomioidaan valtakunnalliset valvontaohjelmat ja valvonnan vuosittaiset painopistealueet.

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuolto vastaa terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon palveluiden järjestämisestä.

Ympäristöterveydenhuolto ei näillä näkymin siirry hyvinvointialueille tai nykyistä suurempiin maakunnallisiin yksiköihin ainaakaan vielä vuonna 2026. Nykyisessä hallitusohjelmassa on linjattu, ettei tällä hallituskaudella siirretä hyvinvointialueille kunnilta uusia tehtäviä.

Terveysvalvonta

Terveysvalvonta vastaa kunnan viranomaisille osoitettujen lakisääteisten, elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka- ja lääkelain mukaisten, valvonta-, ohjaus-, ilmoitus- ja lupatehtävien hoitamisesta yksikön toimialueen kuntien alueella. Terveysvalvonnan tavoitteena on turvata turvalliset elintarvikkeet, puhdas talous- ja uimavesi sekä terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö. Keskeinen vastuualue on elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden ennaltaehkäisy- ja selvitystyö sekä va-
rautuminen oman toimialueensa osalta.

Vuosittain tehdään valvontasuunnitelmat, jotka hyväksytään lautakunnassa ja elintarvikevalvonnan ja eläinlääkintähuollon osalta lähetetään aluehallintovirastoon. Toteumat raportoidaan myös valtakunnallisella tasolla. Suunnitelmallisen valvonnan tavoitteet tulevat Ruokavirastosta ja Valvirasta.

Elintarvikevalvonnan tehtäväkokonaisuuksia ovat elintarviketurvallisuuden turvaaminen ohjaus- ja valvontatyöllä erilaisissa elintarvikelain mukaisissa valvontakohteissa, kuten elintarvikkeiden teollinen valmistus, kaupat, ravintolat ja ruokalaitokset, grillit ja pikaruokapaikat, kahvilat, pubit, elintarvikkeiden kuljetus- ja varastointi, elintarvikekontaktimateriaalien valvonta, alkutuotanto, vienti- ja tuontiyhtymät, leipomot sekä kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistuspaikat.

Terveydensuojelu vastaa talous- ja uimaveden valvonnasta, asuin- ja majoitustilojen, koulujen, päiväkotien, jatkuvaa hoitoa antavien sosiaalihuollon toimintayksiköiden ja yleisölle avointen liikuntatilojen sekä kauneushoitolojen terveydellisten olosuhteiden valvonnasta sekä antaa neuvontaa tuho- ja haittaeläinten torjumiseksi.

Terveysvalvonta valvoo myös *tupakkatuotteiden*, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden myyntiä, sekä tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista. Myös tupakointivälineet, tupakan vastikkeet ja tupakkajäljitelmät kuuluvat valvonnan piiriin. Lisäksi valvotaan lääkelain mukaisten nikotiinivalmisteiden myyntiä. Ympäristöterveydenhuolto valvoo lisäksi tupakointikieltopäätösten noudattamista.

Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset ovat alle puolet kaikkien tarkastusten määrästä. Merkittävä osa tarkastuksista on ennalta suunnittelemattomia, yhteydenottojen perusteella tehtäviä tarkastuksia kuten esim. asunnontarkastuksia, sisäilmatarkastuksia, haittaeläinongelmia, sinilevätarkastuksia sekä asiakasvalituksia ravintoloista ja majoitusliikkeistä ym. valvontakohteista. Lisäksi toimijoille annetaan neuvontaa ja ohjausta toiminnan kehittämiseen ja parantamiseen.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollon vastuulle kuuluvat eläinlääkintähuoltolain mukaiset tehtävät, kuten koko toimialueella peruseläinlääkäripalvelut, ympärivuorokautinen kiireellinen eläinlääkäriapu sekä eläinsuojelu-, eläintauti- ja eläinten rekisteröinnin-, eläinkuljetusten- ja sivutuotevalvonta. Lisäksi vastuuseen kuuluu Kangasniemellä toimivan pienteurastamon lihantarkastus sekä laitosvalvonta.

Vuoden 1.1.2026 alusta tulee voimaan uusi eläinlääkintähuoltolaki, joka tuo merkittäviä muutoksia eläinlääkintähuollon järjestämisvastuuseen.

Kaupungineläinlääkäreiden vastaanotot sijaitsevat Mikkeliissä, Mäntyharjulla ja Kangasniemellä. Kaikilla vastaanotoilla on samankaltainen varustus, mutta vain Mikkeliissä ja Mäntyharjulla on vastaanottoavustaja. Kaikki vastaanotot ovat yhteisvastaanottoja. Mikkeliissä työskentelee kolme ja Mäntyharjussa ja Kangasniemellä kaksi kaupungin praktikkoeläinlääkäriä.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut järjestää 1.1.2026 alkaen eläinlääkäripäivystyksen sekä suur- että pieneläimille. koko toiminta-alueella (Mikkeli, Hirvensalmi, Kangasniemi ja Mäntyharju) omin voimin, ilman ostopalveluita. Pääasiassa päivystyksen hoitaa Mikkelin kaupungineläinlääkärit tai heidän sijaisensa. sekä suur- että pieneläimille. Jonkin verran päivystyksiä hoitaa ulkopuoliset eläinlääkärit, jotka on päivystyksen ajaksi nimetty viransijaisiksi.

Tähän asti Kangasniemen alue on kuulunut osaksi Keski-Suomen maakunnallista eläinlääkäripäivystystä. Vuoden 2026 alusta Kangasniemen alue liittyy osaksi Mikkelin seudun eläinlääkäripäivystystä, kun Mikkelin seudun ympäristöpalvelut eroaa Keski-Suomen maakunnallisesta päivystyssopimuksesta. Tämän jälkeen kaikilla Mikkelin kaupungin eläinlääkäreillä on yhteinen päivystysalue ja kaikki päivystävät sekapäivystystä, jossa on vastuulla sekä tuotanto- että harraste-eläimet, ja kaikkien päivystävien eläinlääkäreiden toimialue laajenee käsittämään myös Kangasniemen kunnan alueen.

Valvontaeläinlääkäreiden toimipiste on Mikkeliissä. Valvontaeläinlääkärit vastaavat pääasiassa eläinlääkintähuollon virkatehtävistä, kuten eläinsuojelusta, eläinkuljetusten eläinten rekisteröinnin valvonnasta, sivutuote- ja vierasainevalvonnasta sekä maidontuotantotilojen hygieniatarkastuksista. Kaupungineläinlääkärit avustavat heitä tarvittaessa praktiikan ohella.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki tulee muuttamaan kunnallisten eläinlääkäripalveluiden lakisääteistä järjestämistä. Uusi laki tulee voimaan 1.1.2026. Uuden lain myötä kuntien veloitteet eläinlääkäripalveluiden järjestämisessä täsmentyvät. Laki turvaa yleisen edun kannalta tärkeiden perustasoisten eläinlääkäripalvelujen maanlaajuksen saatavuuden sekä selkeyttää kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen ja kuntien kilpailullisen toiminnan välisiä eroja.

Kuntien järjestämisvastuuseen jää edelleen 24/7 kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen sekä tuotanto- että harraste-eläimille sekä järjestämisvastuuseen kuuluvien peruspalveluiden järjestäminen virka-aikana. Kunnat voivat myös tuottaa järjestämisvastuun ulkopuolisia eläinlääkäripalveluita, kun niiden tuottaminen on perusteltua järjestämisvastuuseen kuuluvien palveluiden tuottamisen turvaamisen kannalta ja niiden tuottamista ei tueta julkisin varoin.

Lainmukaisten tehtävien hoitamista varten järjestäjällä on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkäriä virkoja sekä muita tarvittavia resursseja. Eläinlääkäripalveluja tarjoavan kunnaneläinlääkäri virkaan tulee kuulua tarpeen vaatima, ainakin ajoittainen, osallistuminen maan eläintautivalmiuteen ja kiireelliseen eläinsuojeluvalvontaan liittyviin tehtäviin.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki mahdollistaa sen, että kunnat voivat sisällyttää seura- ja harrastuseläinten hoidosta perittäviin asiakasmaksuihin aiempaa laajemmin niitä kustannuksia, joita kunnille aiheutuu eläinlääkäripalvelujen tuottamisesta. Asiakasmaksujen tulee kuitenkin olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisia.

Eläinlääkintähuollon haasteena on koko Suomessa eläinlääkäripula. Resurssivaje tekee lakisääteisten palveluiden tuottamisen haavoittuvaksi. Lisäksi vaje lisää eläinlääkäreiden työnkuormitusta. Viransijaisten saaminen on haasteellista etenkin nopealla aikataululla ja opiskelijoiden opiskeluvuoden aikana. Riittävä vakituisten virkojen määrä ja ulkopuolisten viikonloppupäivystäjien saaminen on tärkeä apu ympärivuorokautisten palveluiden turvaamisessa ja vähentää vakituisten eläinlääkäreiden työsidonnaisuutta ja -kuormitusta. Eläinlääkintähuollon osalta on erityisen tärkeä huolehtia veto- ja pitovoimasta, koska eläinlääkäreiden rekrytointi on haasteellista ja kiireelliset lakisääteiset palvelut on tuotettava 24/7.

Vuoden 2026 alusta alkaen Kangasniemen kunta liitetään Mikkelin seudun eläinlääkäripäivystykseen. Tämä tarkoittaa päivystysalueen maantieteellisen koon kasvua, mutta takaa tasapuoliset päivystyspalvelut koko Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden toimialueella. Tähän asti Kangasniemi on kuulunut osaksi Keski-Suomen maakunnallista eläinlääkäripäivystystä, jossa kunnaneläinlääkärit ovat hoitaneet suurelaimet ja ostopalveluna Jyväskylän kilpailuttamana on järjestetty pieneläinpäivystys yksityisellä pieneläinklinikalla.

Mikkelin seudun eläinlääkäripäivystyksen haasteena on sen haavoittuvuus ja päivystäjien työsidonnaisuus ja työn kuormittavuus. Tämän vuoksi olisi tavoiteltavaa, että päivystysringissä olisi ainakin kymmenen eläinlääkärinä ja kullekin päivystäjälle tulisi keskimäärin vain joka neljännessä viikonloppupäivystyksestä puolet. Nykyisillä virkaresursseilla tämä ei onnistu, minkä vuoksi vajetta on välttämätöntä paikata ulkopuolisilla päivystäjillä. Tämä Mikkelin eläinlääkäripäivystykseen sitoutuneiden eläinlääkäreiden määrä auttaa löytämään sijaisen myös päivystävän eläinlääkärin sairastuessa tai muuten estyessä päivystystyöhön. Etenkin kiireellisenä aikana, lähinnä kesälomakaudella, olisi hyvä, jos kaksi eläinlääkärinä päivystäisi yhtäaikaista etenkin viikonloppuina. Tämä on ehdottoman välttämätöntä eläinlääkärin uransa aloittelevien eläinlääkäriopiskelijoiden päivystäessä.

Vastaanottoavustajat

Tällä hetkellä vain Mikkelin ja Mäntyharjun vastaanotolla on avustaja, Kangasniemellä ei ole. Viranhaltijoiden ja kuntien asukkaiden tasapuolisen kohtelun vuoksi on perusteltua. Päivystysalueen yhdistyessä eläinlääkäreiden vastuut yhdenmukaistuvat ja tämän vuoksi on perusteltua, että myös Kangasniemen vastaanotolle saataisiin osa-aikainen vastaanottoavustaja, kuten Mikkelin ja Mäntyharjun vastaanotoille.

Vastaanottoavustajat sujuvoittavat eläinlääkärin työtä, kun vastaanottoavustaja auttaa ajanvarauspuheluissa sekä tekee avustavia töitä, kuten välinehuoltoa, tavaroiden järjestelyä sekä vastaanoton puhdistamista potilaiden välillä. Vastaanottoavustaja parantaa myös eläinlääkärin työturvallisuutta ja potilasturvallisuutta, kun toimenpiteissä voi virka-aika olla avustaja. Vastaanottoavustaja helpottaa myös kaupungineläinlääkäreiden viransijaisten saantia, koska nykyään yhteisvastaanotoilla on eri puolella Suomea lisääntyvässä määrin vastaanottoavustajia. Avustajamahdollisuus on yksi merkittävä eläinlääkärin virkojen veto- ja pitovoimatekijä.

Tällä hetkellä toimistosihteerillä ei ole sijaista, eikä ruuhka-apulaista, mikä lisää koko yksikön haavoittuvuutta. Kangasniemen vastaanottoavustajaa valittaessa voisi myös määritellä, että hän toimisi myös toimistosihteerin sijaisena ja ruuhka-apulaisena.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki tuo vastaanottoavustajille lisää raportointivelvoitteita, joka lisää myös toimistosihteerin työtä.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojeluyksikkö vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvien lakisääteisten lupa-, ilmoitus-, valvonta- ja ohjaustehtävien hoitamisesta neljän kunnan alueella. Resurssien puitteissa tehdään kohdennettua, erillisiin vuosittain vaihtuviin selvitysalueisiin perustuvaa valvontaa mm. haja-asutusalueiden jätevesiasetuksen, vesihuoltolain ja jätelain valvomiseksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväkenttään kuuluu tehtäviä lähes kaikilta ympäristönsuojelun osa-alueilta (mm. ilmansuojelu, vesiensuojelu, jätelaki, vesilaki, ilmasto- ja energia-asiat, luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuus, pohjavesien suojelu, ympäristönsuojelulainsäädännön eri osa-alueet).

Viranhaltijat toimivat ympäristönsuojelun viranomaistehtävien lisäksi myös asiantuntijoina mm. vesiensuojelu-, luonnon monimuotoisuus, ilmanlaatu- ja ilmastoasioissa. Asiantuntijaroolia on pyritty vahvistamaan osallistumalla ja hankkimalla ulkopuolista hankerahoitusta sellaisiin hankkeisiin, joilla on mahdollista kartuttaa ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväkenttään vaatimaa asiantuntijuutta. Hankerahoituksen hakeminen, hankkeisiin osallistuminen ja hankkeiden hallinnointi vaatii osaamista ja resursseja. Vuodelle 2026 ei ole suunniteltu ulkopuolisella rahoituksella toteutettavia ympäristönsuojelun hankkeita.

Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain (64/1986) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee huolehtia sen hoidettaviksi laissa tai sen nojalla säädettyistä tai määrätyistä tehtävistä ja sen lisäksi 1) ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, 2) ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista, 3) osallistua

kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen, 4) antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille, 5) huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa, ja 6) edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa.

Kuntalaiset ovat aiempaa valvutuneempia ympäristö- ja ilmastoasioissa, joten neuvontaa ja tiedotusta tulee painottaa entistä enemmän. Kuntalaisille tulee myös tarjota luontoa, ympäristöä ja ilmastoa koskevaa tietoa. Lisäksi lainsäädännön muutokset edellyttävät neuvontaa ja ohjausta mm. lupa- ja ilmoitusasioissa. Ympäristönsuojeluyksikkö seuraa virkistyskäytön kannalta tärkeiden vesistöjen vedenlaatua toimialueellaan resurssien sallimissa puitteissa. Lisäksi tehdään ilmanlaadun seuranta yhteistyössä Savonlinnan kaupungin kanssa. Ympäristö- ja ilmastoasiat koskevat koko kaupunkioorganisaatiota, mutta ympäristönsuojelun henkilöstöllä on tärkeä rooli Mikkelin ilmasto-ohjelman ja kaupunkistrategiaan kirjattujen ympäristön ja ilmastonsuojeluun liittyvien tavoitteiden edistämässä ja seurannassa, ja ympäristöön ja ilmastoon liittyvistä asioista tiedottamisessa.

Strategiakortit

1. Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Huomioidaan Mikkelin hiilineutraalisuustavoite kestävässä rakentamis-, maankäyttö-, liikenne- ja energiaratkaisuissa.		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Seurataan Mikkelin (ja muiden Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen jäsenkuntien) ilmasto-ohjelmien tavoitteiden toteutumista, osallistutaan kuntien maankäyttö-, liikenne- ja energiahankkeiden ja investointien suunnitteluun ja annetaan lausuntoja.	Kunnat seuraavat ilmasto-ohjelmien tavoitteita ja mittareita vuosittain ja arvioivat hiilineutraalisuustavoitteen toteutumista. Ympäristöpalvelut on aktiivisesti mukana edistämässä kuntien hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista hankkeiden valmistelussa ja maankäytön suunnittelussa. Vastuu: Ympäristönsuojelu	Kuntien ilmasto-ohjelmien mittarien seurantatietojen kirjaaminen Ympäristöpalveluiden ylläpitämään seurantataulukkoon vuosittain, ja hiilineutraalisuustavoitteiden arviointi Suomen Ympäristökeskuksen ylläpitämän hiilineutraalisuomi.fi-sivuston työkalujen avulla. Seurantatulokset raportoidaan vuosittain lautakunnalle.

Taataan puhdas vesi ja lähiruoka sekä luonnon monimuotoisuus ja perinnebiotooppien säilymistä edistetään.		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Lausunnot, hankkeisiin ja työryhmiin osallistuminen, viranomaistyö ja rekisterien ja paikkatietojärjestelmien kehittäminen valvontatyön tueksi. Lisätään kuntien viranhaltijoiden ja muiden toimijoiden tietoisuutta luonnon monimuotoisuuden huomioimisesta maankäytön suunnittelussa.	Tiedot arvokkaista luontokohteista ja uhanalaisista lajeista ovat helposti kaikkien maankäytön suunnitteluun osallistuvien työntekijöiden käytettävissä. Annetaan lausunnot kaikista merkittävistä kaavahankkeista ja edistetään luonnon monimuotoisuuden suojelua maankäytön suunnittelussa. Vastuu: Ympäristönsuojelu	Ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät tiedot on koottu kaupungin yhteiseen paikkatietojärjestelmään. Kaavalausuntojen lukumäärä
Ympäristöterveydenhuollon lakisääteisenä tehtävänä toteutetaan elintarvike-, juoma- ja uimavesivalvontaa sekä opastetaan toimijoita.	Elintarvike-, juoma- ja uimavesivalvontaa tehdään vuosittain päivitettävän valvontasuunnitelman mukaisesti. Vastuu: Ympäristöterveydenhuolto	Valvontasuunnitelman toteutuminen vuosittain.

2. Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Parannetaan yrittäjämysteisyyttä sujuvilla yrityspalveluilla sekä joustavilla maankäytön ratkaisuilla.		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Sujuvat lupapalvelut, ennakoiivat neuvottelut ja yritysten neuvonta.	Valmistellaan luvat ja muut päätökset sujuvasti ja laadukkaasti, ja annetaan yrityksille ennakoivasti selkeää tietoa lupien ja ilmoitusten tarpeesta sekä niiden edellytyksistä. Vastuu: Ympäristöpalvelut	Ympäristö- ja maa-aineslupapäätösten valmisteluun käytetty aika keskimäärin (tavoiteaika max 3 kk), toteutunut yritysten neuvonta ja ennakoiivat neuvottelut lupatarpeesta ja luvan ehdoista.

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun.		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Pito- ja vetovoiman parantaminen kunnallisiin eläinlääkärin virkoihin ja sijaisuuksiin valtakunnallisesta eläinlääkäripulasta huolimatta uuden eläinlääkintähuoltolain vaatimusten mukaisesti	Eläinlääkintähuollon resurssit saadaan turvattua 24/7 valtakunnallisesta eläinlääkäripulasta huolimatta uuden eläinlääkintähuoltolain vaatimusten mukaisesti. Vastuu: Eläinlääkintähuolto	Resurssitilanne Asiakaspalaute
Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä.		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Yhteistyö Miksein, XAMK:n ja yliopistojen kanssa.	Osallistutaan tarvittaessa ja resurssien sallimissa puitteissa yritystoiminnan kehittämiseen, opetukseen ja tutkimushankkeisiin tuomalla mukaan Ympäristöpalveluiden tietotaitoa. Vastuu: Ympäristöpalvelut	Hankkeisiin ja projektitöiden ohjaamiseen osallistuminen

Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä.		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Tarjotaan alan opiskelijoille kesätyö- ja harjoittelupaikkoja sekä mahdollisuutta opinnäytetyöhön.	Tarjotaan monipuolisia työ- ja harjoittelupaikkoja sekä opinnäytetyömahdollisuuksia alan opiskelijoille. Vastuu: Ympäristöpalvelut	Harjoittelu- ja kesätyökuukausia/vuosi Opinnäytetöiden määrä

3. Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Kehitetään kestävästi monimuotoista, virikkeellistä luonto- ja lähiympäristöä ja hyödynnetään niiden sekä maaseutualueiden hyvinvointivaikutukset.		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Ympäristöpalvelut tukee maankäytön suunnittelua siten, että luonnon monimuotoisuus, maisemalliset arvokkaat alueet ja lähivirkistysalueet huomioidaan maankäytön suunnittelussa. Keskeisinä työkaluina ovat riittävät tietojärjestelmät arvokkaista luonto- ja maisema-alueista, toimivat lausuntokäytännöt ja työryhmiin osallistuminen.	Maankäytön suunnittelussa huomioidaan monipuolisesti luonnon monimuotoisuus, arvokkaat luontokohteet ja lähiluonnon merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille. Kuntien työntekijöillä on riittävästi tietoa kunnan alueella olevista arvokkaista luontokohteista, uhanalaisista lajeista ja luonnon monimuotoisuuden huomioimisesta maankäytön suunnittelussa. Vastuu: Ympäristönsuojelu	Maankäyttöön liittyvien lausuntojen määrä.

Tunnistetaan ja huomioidaan alueen merkittävä vapaa-ajanasuminen ja monipaikkaisuus.		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Varataan riittävät resurssit ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon palveluihin runsas vapaa-ajanasuminen huomioiden.	Tunnistetaan runsas vapaa-ajanasuminen ympäristönsuojelumääräyksissä ja lupaprosesseissa, ja neuvontatarpeessa ja muissa asiakasyhteydenotoissa. Vastuu: Ympäristöpalvelut	Asiakaspalaute
Otetaan huomioon vapaa-ajanasukkaat eläinlääkäriresursseja määriteltäessä.	Eläinlääkäriresurssit ovat riittävät lakisääteisten tehtävien hoitamiseen myös yleisinä loma-aikoina, jolloin harraste-eläinten määrä kasvaa merkittävästi toimialueella. Vastuu: Terveysvalvonnan johtaja ja vastaava eläinlääkäri	Asiakaspalaute

Tunnusluvut

		TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Terveysvalvonnan suunnitelmalliset tarkastukset	kpl	416	700	580	580	580	580
Suunnitelmallinen näytteenotto	kpl	*	*	260	260	260	260
Muut terveystarkastusten asiakassuoritteet	kpl	*	*	1 000	1 000	1 000	1 000
Eläinlääkintähuollon virka- ja sairasmatkat	kpl	1 575	1 900	1 600	1 600	1 600	1 600
Hoidetut pieneläimet	kpl	7 552	6 000	6 500	6 500	6 500	6 500
Lupavelvollisten kohteiden tarkastukset	kpl	88	100	100	100	100	100
Ympäristönsuojelun kirjallinen asiakassuorite (päättökset, lausunnot, kehotukset)	kpl	2 010	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

* tunnusluku otettu ensimmäisen kerran vasta vuoden 2026 talousarviossa

Talous

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut	Toteuma 2024	Käyttösuunnitelma 2025	Talousarvio 2026
Toimintatuotot	1 218 724	1 175 100	1 185 100
Toimintakulut	-2 378 982	-2 576 000	-2 618 300
TOIMINTAKATE	-1 160 258	-1 400 900	-1 433 200

Talousarvio 2026 tiliryhmittäin Mikkelin seudun ympäristölautakunta

	Toteuma 2024	Käyttösuunnitelma 2025	Talousarvio 2026	2026–2025 Muutos-%
Myyntituotot	789 325	762 600	762 600	0,0 %
Maksutuotot	410 396	400 000	410 000	2,5 %
Tuet ja avustukset	7 534			
Muut tuotot	11 469	12 500	12 500	0,0 %
Toimintatuotot	1 218 724	1 175 100	1 185 100	0,9 %
Henkilöstökulut yhteensä	-1 848 306	-1 943 300	-1 997 300	2,8 %
Palvelujen ostot	-348 766	-433 600	-432 300	-0,3 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-39 961	-67 800	-57 000	-15,9 %
Vuokratulot	-133 997	-131 300	-131 700	0,3 %
Muut kulut	-7 953			
Toimintakulut	-2 378 982	-2 576 000	-2 618 300	1,6 %
TOIMINTAKATE	-1 160 258	-1 400 900	-1 433 200	2,3 %

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen kuntien arvioidut osuudet vuodelle 2026

	Mikkeli	Hirvensalmi	Kangasniemi	Mäntyharju	Kaikki yht.
Ympäristölautakunta					
Prosenttiosuus	78,54 %	3,12 %	7,66 %	10,68 %	100 %
Osuus euroa	40 056	1 591	3 907	5 447	51 000
Terveysvalvonta					
Prosenttiosuus	78,54 %	3,12 %	7,66 %	10,68 %	100 %
Osuus euroa	449 329	17 850	43 823	61 100	572 100
Eläinlääkintähuolto					
Prosenttiosuus	53,55 %	5,63 %	15,59 %	25,23 %	100 %
Osuus euroa	475 185	49 955	138 330	223 866	887 336
Ympäristönsuojelu					
Prosenttiosuus	78,54 %	3,12 %	7,66 %	10,68 %	100 %
Osuus euroa	389 874	15 488	38 024	53 015	496 400

Ympäristölautakunnan, terveysvalvonnan ja ympäristönsuojelun kustannukset on jaettu kuntien asukasluvun (31.12.2024) suhteessa. Eläinlääkintähuollon prosenttiosuudet on laskettu 01-06/2025 toteutuneiden suoritelmärien pohjalta.

Henkilöstösuunnitelma

Toiminnan nykytila ja toimintaympäristön muutos

(Henkilöstötarpeeseen vaikuttavat muutokset, jotka vaikuttavat vuosina 2026–2029 (lainsäädännöstä tai muualta tulevat muutokset ml tasapainotusohjelman/vast vaikutukset))

Suurimpia lainsäädännöllisiä muutoksia on vuosina 2026–2029 odotettavissa eläinlääkintähuollon järjestämisvastuuseen. Lisäksi valtakunnallinen eläinlääkäripula vaikeuttaa ajoittain merkittävästi sijaisten ja vakituisten viranhaltijoiden rekrytointia, mikä lisää 24/7-palveluiden tuottamisen haavoittuvuutta ja haasteellisuutta sekä aiheuttaa työntekijöille kohtuutonta kuorimitusta ja työsidonnaisuutta, jos resurssit eivät ole riittävät. Lisäksi asiakkaat asettavat eläinlääkäreille yhä suurempia vaatimuksia eläinlääkintähuollon kehittyessä, mikä on otettava palveluntuotannossa huomioon, vaikka kunta tuottaakin peruspalveluita ja kiireellistä eläinlääkäriapua. Nämä näkökohdat tulee huomioida eläinlääkintähuollon resurssien määrittelyssä.

Ostopalvelut ja ulkoistaminen

Ostopalveluita ja ulkoistamismahdollisuuksia Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden toimialueella on vain vähän.

Eläinlääkintähuollossa monilla alueilla etenkin suurten kaupunkien ympäristössä on pieneläinpäivystyksen tuottaminen ulkoistettu. Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialueella, eikä koko Etelä-Savossa, toimi yhtään yksityistä eläinlääkäritoimijaa, joka päivystäisi 24/7. Lähimmät päivystävät yksityiset eläinklinikat ovat Jyväskylässä, Kouvolassa ja Kuopiossa, jonne etäisyydet ovat Mikkelin alueelta monilta osin pitkät. Lisäksi pelkkä suurelänpäivystys vaatii vähintään nykyiset resurssit.

Ympäristöpalveluiden toimialueella toteutettava pintavesien vedenlaadun seuranta ja siihen liittyvä vesinäytteenotto ja analyysit ostetaan ostopalveluna, mikä kilpailutetaan 2–3 vuoden välein. Viimeksi kilpailutus on tehty vuonna 2024 ja sopimus pintavesiseurannan toteuttamisesta Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden toimialueella on tehty vuosille 2024–2026. Lisäksi terveysvalvonta kilpailuttaa terveysvalvonnan lakisääteisten näytteiden analytiikan 2–3 vuoden välein.

Tavoiteorganisaation kuvaaminen ja henkilöstöresurssit 2026–2029

(Tavoiteorganisaation kuvaaminen / tavoiteorganisaation päivittäminen)

Tavoiteorganisaatiossa henkilöstöresurssit ovat riittävät päätösten huolelliseen valmisteluun. Prosessien ja toimintatapojen sujuvoittaminen ja uusien tietojärjestelmien käyttöönotto vaatii pitkäjänteistä toimintakulttuurin kehittämistä, ja toisin sanoen aikaa. Vapaa-ajanasukkaiden suuren määrän vaikutus palveluiden kysyntään sekä etenkin ympäristönsuojelussa tarkastusten osittainen keskittyminen sellaiseen aikaan, kun maa ei ole lumipeitteinen, tulee ottaa huomioon resursseissa.

On tärkeää, että esihenkilö tuntee alaistensa tehtäväkuvan ja esimiehellä on aikaa riittävästi tukea alaisia ongelmatilanteissa.

Loma-aikojen sijaisuudet tulee olla hoidettu siten, että lomia voidaan pitää, eivätkä tehtävät lomien aikana kasaudu.

Tavoiteorganisaatiossa on riittävät resurssit lainsäädäntömuutosten tuomien uusien tehtävien hallittuun haltuunottoon sekä oman osaamisen jatkuvaan päivittämiseen. On tärkeää, että työntekijöillä säilyy työnilo sekä luottamus siihen, että työnantaja huolehtii aidosti työntekijöiden työhyvinvoinnista ja työntekemisen perusedellytykset ovat kunnossa.

Riittävän henkilöstön määrän lisäksi lakisääteisten tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttää riittävää toimialakoh- taista täydennyskoulutusta kehittyvässä toimintaympäristössä.

Sanallinen kuvaus tavoiteorganisaation toteutumisesta ja sen päivittämisestä:

(Tasapainotusohjelman/vast vaikutukset ja tavoiteorganisaatio 2026 vaikutukset erityisesti 2027 ja eteenpäin)

Erityisesti huomioitavat asiat toimialueittain

Tukipalvelut

Tavoiteorganisaatiossa tukipalvelut on järjestetty siten, että asiantuntijat voivat keskittyä omaa asiantuntemustaan vastaa- viin tehtäviin. Tämä tarkoittaa esim. riittävän toimistosihteeriresurssin ja vastaanottoapulaisten käyttöä. Asiantuntijaorgani- saatiossa on paljon myös sellaisia tehtäviä, joita voisi prosessien sujuvoittamiseksi siirtää asiantuntijoilta esim. toimistosihteerille. Tämä vaatii toimistohenkilöstön pysyvyyttä, koska jokaisessa yksikössä on omanlaisensa toimistosihteerin tehtä- vät.

Toimistosihteerin htv on pienentynyt 1.6.2020 lähtien 0,7 htv:sta 0,5 htv. Tämä lisää kaikkien Ympäristöpalveluiden viran- haltijoiden toimistotyön määrää. Toimistosihteerille ei ole yksikössä myöskään sijaista, mikä lisää yksikön haavoittuvuutta.

Tällä hetkellä toimistosihteerillä ei ole sijaista, eikä ruuhka-apulaista, mikä lisää koko yksikön haavoittuvuutta. Toimistoteh- tävät kasautuvat toimistosihteerin loman aikana. Yksikössä on merkittävässä määrin myös ulkoista laskutusta ja raportointia, jotka ovat osittain toimistosihteerin vastuulla. Uusi eläinlääkintähuoltolaki tuo toimistosihteerille lisää raportointivelvoit- teita, joka lisää myös toimistosihteerin työtä.

Kangasniemen vastaanottoavustajaa valittaessa voisi myös määritellä, että hän toimisi myös toimistosihteerin sijaisena ja ruuhka-apulaisena.

Vastaanottoavustajat sujuvoittavat eläinlääkärin työtä, kun vastaanottoavustaja auttaa ajanvarauspuheluissa sekä tekee avustavia töitä, kuten välinehuoltoa, tavaroiden järjestelyä sekä vastaanoton puhdistamista potilaiden välillä. Vastaanotto- avustaja parantaa myös eläinlääkärin työturvallisuutta ja potilasturvallisuutta, kun toimenpiteissä voi virka-aika olla avustaja. Vastaanottoavustaja helpottaa myös kaupungineläinlääkäreiden viransijaisten saantia, koska nykyään yhteisvastaanotoilla on eri puolella Suomea lisääntyvässä määrin vastaanottoavustajia. Avustajamahdollisuus on yksi merkittävä eläinlääkärin virkojen veto- ja pitovoimatekijä.

Tällä hetkellä vain Mikkelin ja Mäntyharjun vastaanotolla on avustaja, Kangasniemellä ei ole. Viranhaltijoiden ja kuntien asukkaiden tasapuolisen kohtelun vuoksi on perusteltua. Päivystysalueen yhdistyessä eläinlääkäreiden vastuut yhdenmu- kaistuvat ja tämän vuoksi on perusteltua, että myös Kangasniemen vastaanotolle saataisiin osa-aikainen vastaanottoavus- taja, kuten Mikkelin ja Mäntyharjun vastaanotoille.

Eläinlääkintähuolto

Ympäristöpalvelujen tavoiteorganisaatiossa eläinlääkintähuollon osalta resurssit tulee turvata siten, että lakisääteisen eläin- lääkäripalvelun tuottaminen on mahdollisimman vähän haavoittuvaa ja henkilöstö ei kuormitu kohtuuttomasti.

Eläinlääkäripalveluiden tavoiteorganisaatiossa panostetaan siihen, että työntekemisen perusedellytykset ovat kunnossa ja uskotaan, että sitä kautta saadaan tekijöitä jatkossakin. On tärkeä huolehtia sellaisesta perusresurssista, joka kestää lyhyet poissaolot. Työjärjestelyiden tulee tukea työhyvinvointia. Päivystyksistä saatavat vapaat ovat tärkeitä työsidonnaisuuden pitämiseksi kohtuullisena.

Oikein resursoitu yksikkö pystyy työtehtävien organisoinnilla ja viranhaltijoiden joustoilla reagoimaan äkilliseen resurssipu- laan niin, että siihen ehditään reagoida. Äkillisiin sairastumisten varalta on olemassa varahenkilöjärjestelmä 24/7-palvelui- den tuottamiseen. Ulkopuoliset päivystäjät, jotka osallistuvat etenkin viikonloppupäivystysten hoitamiseen säännöllisesti, ovat apuna, kun tarvitaan nopeasti varahenkilöitä etenkin päivystysten hoitamisessa. Virallista varahenkilöjärjestelmää ei eläinlääkintähuollossa ole.

Eläinlääkäreiden työssä jaksamisen ja kohtuullisen työsidonnaisuuden vuoksi on tärkeää, että päivystävien eläinlääkäreiden kertyneet päivystysvapaat, vuosilomat ja lakisääteiset viikkolepopäivät voidaan pitää suunnitellusti. Perheen ja työn yhteen- sovittaminen ei saa olla kohtuuttoman vaikeaa.

Lakisääteisen eläinten hyvinvoinninvalvonnan toteuttamiseksi on eläinlääkäreiden työturvallisuuden ja asiakkaiden oikeus- turvan kannalta tärkeää, että valvontaeläinlääkärit voivat tehdä työnsä pääsääntöisesti paritöinä.

Ympäristönsuojelu ja terveysvalvonta

Terveysvalvonnan ja ympäristönsuojelun riittävät resurssit ovat välttämättömät lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

Johto ja esimiestyö

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen johtajana toimii Ympäristöpalvelujen toimintasäännön mukaan terveysvalvonnan johtaja, joka toimii myös esittelijänä seudullisessa ympäristölautakunnassa. Terveysvalvonnan johtaja toimii myös terveystarkastajien, eläinlääkäreiden ja ympäristöpäällikön lähiesihenkilönä. Terveysvalvonnan johtaja on koulutukseltaan eläinlääkäri, joka on suorittanut hygieenikkotutkinnon. Hän osallistuu tiiviisti myös laitosisvalvontaan. Terveysvalvonnan johtajan esihenkilönä toimii kaupunginjohtaja.

Vastaava eläinlääkäri vastaa ensi sijassa praktikkoeläinlääkäreiden työn organisoimisesta poikkeustilanteissa ja eläinlääkäripäivystyksen toimimisesta ympärivuorokautisesti sekä sijaisten hankinnasta.

Ympäristöpäällikkö vastaa ympäristönsuojelun tulosalueesta ja toimii ympäristötarkastajien ja ympäristösuunnittelijan lähiesihenkilönä, terveysvalvonnan johtajan ja Ympäristöpalvelujen johtajan sijaisena ja ympäristölautakunnan sihteerinä. Ympäristöpäällikön vastuulle kuuluvat lisäksi ympäristönsuojelun kehittämistehtävät, yleinen ympäristön- ja luonnonsuojelun edistäminen kunnissa ja ympäristönsuojelun hankkeiden hallinnointi.

Johtamisjärjestely on koettu toimivaksi hallinnollisten tehtävien osalta. Terveysvalvonnan johtaja ja ympäristöpäällikkö ovat virallisesti toistensa viransijaisia. Kahden henkilön malli on haavoittuva ja siksi on tärkeää, että mietitään myös vaihtoehto, että kumpikin on jostain syystä poissa. Lisäksi sekä ympäristönsuojelun että ympäristöterveydenhuollon tehtäväkenttä on laaja ja vaatii sekä substanssiosaamista että useiden eri lakien ja asetusten hallintaa.

Ympäristöpalvelut yksikössä esihenkilöt eivät toimi pelkästään esimiehinä vaan vastaavat omalta osaltaan omien vastuualueidensa tehtäväkokonaisuuksien hoitamisesta. Esihenkilöiden tulee olla riittävän perehtyneitä asiantuntijoiden tehtävänkuvaa ja pystyä tarjoamaan tukea mahdollisissa ongelmatilanteissa (mm. viranhaltijoiden toimintaan kohdistetut kantelut sekä ympäristörikosepäilyt ja niiden selvittäminen). Tämän vuoksi sijaistaminen on mietittävä myös substanssiasioiden osalta niin, että kaikki kriittiset tehtävät voidaan hoitaa sujuvasti myös esihenkilöiden poissaolon aikana.

Tulevia muutoksia ja kehittämistarpeita

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuolto ei ole näillä näkymin siirtymässä hyvinvointialueille tai nykyistä suurempiin kuntayksiköihin ainaakaan vuonna 2026, kuten aiemmin oli kaavailtu. Nykyisen hallituksen hallitusohjelmassa on linjattu, että tällä hallituskaudella ei kunnilta siirretä uusia tehtäviä hyvinvointialueelle. Valtakunnallisesti on kuitenkin suunnitelmia kasvattaa ympäristöterveydenhuollon yksiköiden kokoa lähivuosina.

Ympäristöterveydenhuollon suurimmat haasteet, muutokset ja kehittämistarpeet ovat tällä hetkellä eläinlääkintähuollossa. Uusi eläinlääkintähuoltolaki tuo merkittäviä muutoksia eläinlääkintähuollon järjestämiseen kunnissa. Valtakunnallinen eläinlääkärilaki ja 24/7 kiireellisen eläinlääkäriavun tuottamisvelvoite tuovat merkittävän lisähaasteen palveluiden tuottamiseen.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollossa on perustettu kahdeksan kaupungineläinlääkärin (praktikko) virkaa. Mikkelin kaupungin vastaanotolla on vielä täyttämättä näistä 50 % virka ja Kangasniemen 70 % virka on täytetty väliaikaisratkaisuin. Virkojen vakituista täyttämistä on siirretty tulevien muutosten vuoksi ja on odotettu, että tuleva toimintaympäristö selkeytyy.

Valvontaeläinlääkärin virkoja on kaksi (2 htv) ja vastaanottoavustaja kaksi (1,2 htv). Mäntyharjun osa-aikainen vastaanottoavustaja toimii myös yksikön toimistosihteerinä. Toimistosihteerin työajasta on määritetty eläinlääkintähuoltoon 0,2 htv.

Eläinlääkintähuollossa olisi lisätarve osa-aikaiselle vastaanottoavustaja-toimistosihteerille.

Kaikki perustetut eläinlääkintähuollon kaupungineläinlääkärin virat tulee täyttää vuoden 2026 aikana vakinaisesti, jotta saadaan turvattua ympärivuorokautiset, lakisääteiset eläinlääkäripalvelut. Lisäksi tarvitaan mahdollisuus palkata ulkopuolisia päivystäjiä tarvittaessa.

Ostopalvelusopimuksia yksityisten eläinlääkäriasemien kanssa pieneläinpäivystyksen järjestämisestä ei ole tällä hetkellä suunnitteilla, koska palvelun tuottajia ei ole toimialueella. Lisäksi lakisäätöisen suureläläinlääkäripäivystyksen tuottaminen edellyttää jo itsessään nykyisen määrän kaupungineläinlääkäreitä, jolla on pätevystysvelvollisuus.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki tulee voimaan 1.1.2026. Lakiuudistus tulee muuttamaan merkittävästi kunnallisten eläinlääkäripalveluiden lakisäätöistä järjestämistä. Kunnille jää kuitenkin edelleen 24/7 kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen sekä peruspalveluiden järjestäminen virka-aikana.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki turvaa yleisen edun kannalta tärkeiden perustasoisten eläinlääkäripalvelujen maanlaajuiseen saatavuuden sekä selkeyttää kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen ja kuntien kilpailullisen toiminnan välisiä eroja. Uusi eläinlääkintähuoltolaki täsmentää kuntien velvoitteita eläinlääkäripalveluiden järjestämisessä.

Kuntien järjestämisvastuun enimmäislaajuutta määrittää uuteen lakiin sisältyvä luettelo yleisen edun kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Luetteloon sisältyy vain sellaisia palveluja, joita kunnat käytännössä järjestävät myös voimassa

olevan lain nojalla. Palvelujen tarkentaminen on tarpeen kuntalain ja kilpailulain vuoksi, jotta kunnan lakisääteinen toiminta sekä kilpailutilanteessa tapahtuva, markkinaperusteisesti hinnoiteltava kunnan toiminta erottuisivat toisistaan.

Kunkin kunnan järjestämisvastuun laajuus määräytyy laissa täsmennettyjen kriteereiden sekä alueellisten tarpeiden perusteella. Palvelujen laajuutta koskeva liikkumavara koskee etenkin seura- ja harrastuseläimiä varten tarjottavia palveluja. Elin-tarvike- ja turkistuotannossa käytettävien eläinten peruspalvelut sekä ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkäriapua varten oleva päivystyspalvelu kaikille eläimille turvataan kunnallisen järjestämisvastuun kautta kaikissa maan osissa.

Lain mukaisten tehtävien hoitamista varten järjestäjällä on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkäri virkoja. Eläinlääkäripalveluja tarjoavan kunnaneläinlääkäri virkaan tulee kuulua tarpeen vaatima, ainakin ajoittainen osallistuminen, maan eläintautivalmiuteen ja kiireelliseen eläinsuojeluvalvontaan liittyviin tehtäviin.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki mahdollistaa sen, että kunnat voivat sisällyttää seura- ja harrastuseläinten hoidosta perittäviin asiakasmaksuihin aiempaa laajemmin niitä kustannuksia, joita kunnille aiheutuu eläinlääkäripalvelujen tuottamisesta. Asiakasmaksujen tulee kuitenkin olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisia.

Valtakunnallinen vakava eläinlääkäripula on suuri haaste myös uuden eläinlääkintähuoltolain mukaisen kunnallisten lakisääteisten eläinlääkäripalveluiden järjestämiselle. Tämä tulee ottaa huomioon muutoksia suunniteltaessa.

Mikkelin kaupunki on vastuukunta, joka myy palvelut muille jäsenkunnille.

Kokonaisvastuu Mikkelin seudun eläinlääkäripäivystyksestä vaatii Mikkelin seudun ympäristöpalveluilta riittävät resurssit vakituisia viranhaltijoita ja heidän sijaisiaan sekä mahdollisuuden käyttää eläinlääkäripäivystyksen turvaamisessa lisäksi ulkopuolisia päivystäjiä, koska suurin tarve on yleensä päivystysaikana. Mikkelin seudun ympäristöpalvelut on korvausvelvollinen, jos eläin menehtyy sen vuoksi, että lakisääteisiä päivystyspalveluita ei ole ollut saatavilla kohtuullisessa ajassa ympäri-vuorokautisesti.

Uusi laki ei vähennä Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden eläinlääkäriresurssien tarvetta. Nykyisellään resurssit ovat pienet, kun ottaa huomioon Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden velvollisuuden järjestää oma työnä ympärivuorokautinen kiireellinen eläinlääkäriapu sekä tuotanto- että harraste-eläimille Mikkelin, Hirvensalmen, Kangasniemen ja Mäntyharjun alueella.

Praktikkoeläinlääkäreiden virkojen veto- ja pitovoimaa on varmistettava takaamalla asiallinen korvaus yllättävistä työvuorojen muutoksista ja lisätyösidonaisuudesta. Riittävät vastaanottoavustajaresurssit sekä vastaanoton asianmukainen varustus ovat tärkeitä osatekijöitä. Työntekijöitä tulisi kohdalla tasapuolisesti ja järjestää kaikille eläinlääkäreille mahdollisuus avustajan käyttöön etenkin nyt, kun myös päivystysvastuu ja päivystysalue on kaikille kaupungineläinlääkäripraktikoille yhteneväinen. Pieneläinvoittainen, ajoittain hyvin kiireellinen, sekapäivystys vaatii eläinlääkäriltä erilaisia taitoja kuin yksinomaan suureläinpäivystyksestä vastaaminen.

Praktikkoeläinlääkäreiden työnkuva on tärkeä muuttaa mahdollisuuksien mukaan ”ihmisen kokoiseksi”, mutta myös mahdollistaa mielenkiintoinen työ ja itsensä ammatillinen kehittäminen. Tämänhetkinen tietotaitovaatimus on erittäin monipuolisen työnkuvan vuoksi hyvin korkea. Erityisesti pieneläinpainotteinen sekapäivystys on vaativa sellaiselle, jolla ei ole paljon kokemusta tämän tyyppisestä työstä. Tämä voi osaltaan vaikeuttaa rekrytointeja.

Valtakunnallinen eläinlääkäripula vaikeuttaa merkittävästi vakituisten ja sijaisten rekrytointia. Tämän vuoksi myös ulkopuolisia päivystäjiä on palkattava mahdollisuuksien mukaan Mikkelin seudun eläinlääkäripäivystykseen, jotta vakituisten eläinlääkäreiden työkuorma ei kasvaisi aivan kohtuuttomaksi ja lakisääteinen velvoite järjestää 24/7 kiireellinen eläinlääkäriapu hyöty- ja harraste-eläimille saadaan toteutettua. Ulkopuoliset päivystäjä palkataan päivystyksen ajaksi virkasuhteeseen. Lisäksi nyt täyttämättä oleva 50 % virka Mikkelin vastaanotolle on tärkeä täyttää, jotta sen avulla saadaan osittain turvattua eläinlääkäripalveluiden toimivuus 24/7.

Tähän asti eläinlääkäripäivystys Kangasniemen osalta on ostettu Jyväskylän kaupungilta ja Kangasniemen eläinlääkärit ovat osallistuneet suureläinpäivystykseen ja pieneläinpäivystys on järjestetty Jyväskylän kaupungin kilpailuttamana Jyväskylän seudulla toimivassa yksityisessä eläinsairaalaossa ostopalveluna. Mikkelin kaupunki on irtisanonut Keski-Suomen maakunnallisen sopimuksen 1.1.2026 alkaen ja jatkossa eläinlääkäripäivystys järjestetään koko Mikkelin seudun toimialueella omana työnä. Tuotantoeläintilojen vähentymisen vuoksi tämä on nyt mahdollista tehdä.

Päivystyssopimuksen irtisanomisesta päätettäessä korostettiin, että päätös ei todennäköisesti tuo säästöjä vaan vaatii Mikkelin seudun ympäristöpalveluissa lisäresursseja päivystyspalveluiden tuottamiseen. Ratkaisu on kuitenkin tärkeä sen vuoksi, että näin palvelutuotantorakenne ja päivystävien eläinlääkäreiden vastuut yhdenmukaistuvat koko toimialueella.

Lisäksi jatkossa Mikkelin seudun ympäristöpalveluilla on vastuuna järjestää päivystävä eläinlääkäri vain yhdelle päivystysalueelle. Toisaalta yhteistyö Keski-Suomen kuntien kanssa eläinlääkintäpalveluiden tuottamisessa katkeaa. Sopimuksesta on ollut suuri hyöty Kangasniemen palveluiden tuottamisen varmistamisessa.

Nykyiset kaupungineläinlääkäripraktikkoresurssit riittävät silloin, kun kaikki virat (7.2 htv) ovat täytettyinä ja viranhaltijat töissä lyhyitä poissaoloja lukuun ottamatta ja ulkopuolisia päivystäjiä ja sijaisia on tarpeen mukaan saatavissa. Mikkelin eläinlääkäripäivystyksen haavoittuvuuden ja työnkuormittavuuden vähentäminen vain yksikön omilla viranhaltijoilla edellyttäisi kolmea lisävirkaa. Näin päivystäviä eläinlääkäreitä olisi kymmenen ja päivystysalueella voisi päivystää samanaikaisesti kaksi eläinlääkärinä. Tällöin voisi muodostua ongelmaksi vastaanottotilojen ja arkiaikaisen työn riittävyys kaikille eläinlääkäreille tasapuolisesti. Tämän vuoksi on perusteltua ostaa osa päivystyksistä yksikön ulkopuolisilta eläinlääkäreiltä. Päivystäjille tehdään päivystysvuoron ajaksi virkamääräys.

Tällä hetkellä praktikkoeläinlääkärit ovat kunnissa sekä palkansaajia että ammatinharjoittajia, eivätkä he ole työaikalainsäädännön piirissä. Tämä mahdollistaa ainakin tällä hetkellä vielä hyvin pitkät työvuorot ja ainoastaan 24 tunnin viikkolepo on taattava. Tämä perustuu siihen, että on katsottu, että päivystys on varuillaanoloa ja eläinlääkäreillä on itsellään mahdollisuus vaikuttaa työmääräänsä. Työntekijä on kuitenkin vastuussa työntekijöiden kohtuullisesta työnkuormittavuudesta, työhyvinvoinnista ja riittävistä lepotauoista.

Eläinlääkintähuoltoon saattaa lähivuosina tulla myös valtakunnallisesti muutoksia palkkaus- ja työaikajärjestelyihin. Myös praktikkoeläinlääkäreiden siirtymisestä kokonaispalkkaukseen ja työaikaan on tehty valtakunnan tasolla jo vuosia.

Kaksi valvontaeläinlääkärin virkaa mahdollistaa sen, että eläinsuojelutyö voidaan tehdä hyvää hallintoa noudattaen ja parityöskentely parantaa valvontaeläinlääkäreiden työturvallisuutta ja vähentää riskiä sille, että tehtävän kuormittavuus muodostuisi liian suureksi. Toisen valvontaeläinlääkärin palkkaaminen on ollut toimiva ja tärkeä parannus resursseihin. Valvontaeläinlääkäreiden virkojen veto- ja pitovoimaisuuden vuoksi on tärkeä kehittää työnkuva mielekkääksi ja työturvallisuus hyväksi. Parityöskentely on tähän yksi tärkeä tekijä. Myös praktikkoeläinlääkäreitä ja terveystarkastajia tarvitaan mukaan joillekin tarkastuksille asiantuntija-avuksi.

Terveysvalvonta

Tällä hetkellä terveystarkastajan virkaa (8 htv) , josta neljä on elintarvikevalvonnassa ja neljä terveydensuojeluvalvonnassa. Vaikka resurssit ovat niukat, uusia virkojen perustamista ei esitetä. Terveysvalvonnan resursseja saatiin parannettua uuden terveystarkastajan viran myötä 1.1.2024 ja nyt resurssit ovat kohtuulliset valvontasuunnitelmien mukaisen suunnitelmallisen valvonnan tavoitteiden saavuttamiseen sekä toimijoiden riittävään ohjaamiseen ja neuvontaan.

Toimistosihteerin työajasta on määritetty terveystarkastajan 0,1 htv.

Vuoden 2022 alusta toimijoilta perittävät lakisääteiset valvonnan perusmaksut ovat tuoneet lisätuloja, mutta myös lisävelvoitteita, mm. yrittäjien neuvontaa. Valvontamaksun laskutus lisää merkittävästi terveystarkastajien toimistossa tapahtuvaa laskutustyötä. Valvontamaksujen tulot on lain mukaan tarkoitettu elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan riittävien resurssien turvaamiseen.

Terveysvalvonnalla on lakisääteinen velvollisuus toimittaa aluehallintovirastolle vuosittain lautakunnassa hyväksytty valvontasuunnitelma ja toteumaraportti. Aluehallintovirasto seuraa tavoitteiden toteutumista. AVI kokoaa valvonnan toteutumisesta julkisen raportin. AVI tekee myös valvontayksiköihin tarkastuksia, joilla arvioidaan valvonnan vaatimustenmukaisuutta.

Elintarvikevalvonta on elintarvikealan yrityksille tärkeä tukitoiminta yritystä perustettaessa sekä elintarviketoiminnan laadun varmistamisessa. Tarkastukset kirjataan valtakunnalliseen julkiseen Oiva-järjestelmään, jonka raportit pitää olla asiakkaiden näkyvillä yrityksen toimitiloissa ja nettisivuilla. Tarkastustiheys määritetään kohteittain valtakunnallisen elintarvikevalvonnan ja terveydensuojeluvalvonnan ohjeiden mukaisesti riskiperusteisesti.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelussa on 6 vakituista virkaa (4 htv ympäristötarkastaja, 1 htv ympäristösuunnittelija ja 1 htv ympäristöpäällikkö). Lisäksi vuosittain varataan määrärahaa viransijaisten ja harjoittelijoiden palkkaamiseen lähinnä sellaisiin tehtäviin, jotka ajoittuvat kesäkaudelle. Maa-aineslain mukaisten valvontatehtävien ja lupien käsittelyyn ympäristönsuojelu on saanut lisämäärärahaa määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen vuodesta 2017 lähtien noin 0,4 htv. Tämän tehtävän hoitamiseksi esitettiin aiemmin 5 kk vuotuisen määräaikaisen viran perustamista, koska työtehtävät edellyttävät julkisen vallan käyttöä. Muutoin ympäristönsuojelun henkilöstöresurssit ovat säilyneet kauan samantasoisina, vaikka useat lainsäädännön muutokset viime vuosina ovat lisänneet kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien määrää.

Toimistosihteerin työajasta on määritetty ympäristönsuojeluun 0,2 htv.

Koko tehtäväkentän asiantunteva hallitseminen edellyttää käytännössä viranhaltijoiden erikoistumista tehtäväkentän eri osa-alueisiin (esim. ilmansuojelu, vesiensuojelu, jätelaki, vesilaki, ilmasto- ja energia-asiat, luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuus, pohjavesien suojeleminen, ympäristönsuojelulainsäädännön eri osa-alueet). Viranhaltijat toimivat viranomaistehtävien lisäksi myös asiantuntijoina mm. vesi-, kemikaali-, luonnon monimuotoisuus, ilmanlaatu- ja ilmastoasioissa. Asiantuntijaroolia on pyritty vahvistamaan osallistumalla ja hankkimalla ulkopuolista hankerahoitusta sellaisiin hankkeisiin, joilla on mahdollista kartuttaa ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväkentän vaatimaa asiantuntijuutta. Hankerahoituksen hakeminen, hankkeisiin osallistuminen ja hankkeiden hallinnointi vaativat henkilöstöresursseja.

Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain (64/1986) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee huolehtia sen hoidettaviksi laissa tai sen nojalla säädettyistä tai määrätyistä tehtävistä ja sen lisäksi 1) ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, 2) ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista, 3) osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen, 4) antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille, 5) huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valituksesta ja koulutuksesta kunnassa, ja 6) edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa.

Ympäristönsuojelun osalta lisätarve henkilöstössä on yhdelle ympäristötarkastajalle, jonka vastuulle kuuluvat vesihuoltolain ja haja-asutusalueiden jätevesiasioiden valvonta, ja yhdelle ympäristösuunnittelijalle, jonka vastuulle kuuluvat luonnonsuojelulain toteutumisen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen kunnissa ja luontotietojen ylläpito. Tehtävä on hyödynnettävissä kuntien maankäytön suunnittelussa sekä esim. tärkeänä kuntien vetovoimatekijänä pidetyn luontomatkailun edellytysten turvaamisessa. Lisäksi uudistetun jätelain valvonta vaatii nykyistä enemmän henkilöstöresursseja (jätteen erilliskeräyksen ja elintarvikejätteen keräyksen ja käsittelyn valvonta).

Nykyisillä resursseilla kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukaisten ympäristönsuojelun yleiselle edistämistehtävälle (mm. kiertotalouden, ilmastonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen) ei ole riittävästi resursseja.

Kansalaiset ovat aiempaa valveutuneempia ympäristöasioissa ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten odotetaan palvelevan kuntalaisia esim. elinympäristön laatua ja ilmastoa koskevissa kysymyksissä aiempaa enemmän. Ympäristö- ja ilmastoasiat koskevat kaikkia kuntalaisia ja koko kaupunkioorganisaatiota, mutta ympäristönsuojelun henkilöstöllä on tärkeä rooli Mikkelin ilmasto-ohjelman ja kaupunkistrategiaan kirjattujen ympäristön ja ilmastonsuojeluun liittyvien tavoitteiden edistämässä ja seurannassa.

Vakituisen henkilöstömäärän kehitys vuosina 2026–2029

Kaupunkioorganisaation nykyisestä taloudellisesta tilanteesta johtuen

Ympäristöpalveluihin ei esitetä uusien virkojen perustamista vuodelle 2026. Eläinlääkintähuoltoon tarvitaan uusi osa-aikainen vastaanottoavustaja-toimistosihteerin tehtävä. Tehtävään kuuluisi toimia vastaanottoavustajana Kangasniemen eläinlääkärin vastaanotolla sekä toimia tarvittaessa koko yksikön toimistosihteerin sijaisena ja ruuhka-apulaisena.

Virkojen lakkauttamista ei esitetä. Kaikki nykyiset virat tarvitaan lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Vakituisen viran vapautuessa eläköitymisen tai työpaikan muutoksen vuoksi, uusi viranhaltija on tarpeellista palkata. Mikkelin vastaanotolla oleva 50 %:n kaupungineläinlääkärin virka on tärkeä täyttää vakituisella viranhaltijalla palvelutuotannon turvaamiseksi.

Määräaikaisen henkilöstömäärän kehitys vuosina 2026–2029

Määräaikaisen henkilöstön käyttöä tarkastellaan vuosittain. Nykyisillä vakituisten viranhaltijoiden määrällä sijaisten määrää ei voida vähentää. Eläinlääkintähuollossa on loma-ajat erityisen kiireellisiä, koska Mikkelin seudulla on tällöin paljon vapaa-ajan asukkaita ja matkailijoita. Kaikilla eläinlääkäreillä tulee olla viransijainen vuosilomien aikana. Lisäksi eläinlääkintähuollossa tarvitaan ympäri vuoden ulkopuolisia päivystäviä eläinlääkäreitä eläinlääkintähuollon lakisääteiden ympärivuorokautisen kiireellisen eläinlääkäriavun turvaamiseksi.

Terveysvalvontaan tarvitaan jatkossakin kesäaikana yksi viransijainen ja yksi harjoittelija. Myös ympäristönsuojelupuolella on paljon tarkastuksia, jotka voidaan tehdä vain sulan maan aikana. Tämän vuoksi ympäristönsuojeluun tarvitaan kesäajaksi yksi viransijainen ja yksi harjoittelija. Vuosittain täytettävä, määräaikaista ympäristötarkastajan virkaa viideksi kuukaudeksi sulan maan ajalle on myös välttämätön.

Eläkepoistuma ja sen hyödyntäminen

Yksi valvontaeläinlääkäri ja yksi ympäristötarkastaja ovat todennäköisesti eläköitymässä vuoden 2026 aikana, ja toinen ympäristönsuojelun viranhaltija on mahdollisesti eläköitymässä vuoden 2027 aikana. Virkojen täyttäminen on välttämätöntä lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

Henkilöresurssien sisäiset muutokset

Henkilöstöresurssien mahdollisia sisäisiä muutoksia tarkastellaan virantäyttäjien yhteydessä. Resurssit ovat tällä hetkellä niin tiukat, että virkojen tulisi olla täytettyinä ja myös viransijaiset ovat tarpeen pitempien virkavapauksien ajaksi, jotta lakisääteiset tehtävät saadaan hoidettua. Yksikön sisällä ei ole juurikaan mahdollisuutta siirtää viranhaltijoita tulosalueen sisällä niin, että se vaikuttaisi henkilöresursseihin.